

Zaman, 10 Eylül 2011, Şahin Alpay

TÜBA Saygınlık Kazanamadı, Şimdi de Bitirilmek İsteniyor

Çeşitli alanlarda bilimin ilerlemesine katkıda bulunan bilim insanlarını onurlandırmak amacıyla 1993'te kurulan Türkiye Bilimler Akademisi (TÜBA) ne yazık ki gereken saygınlığı kazanamadı.

Bunun temel nedeni, laikçi-vesayetçi zihniyete bağlı akademisyenlerin hakimiyeti altında kalması. Bu yüzdendir ki TÜBA, Türkiye'de sosyal bilimlere en büyük katkıyı yapmış, yaşayan birkaç isimden biri olan Prof. Dr. Şerif Mardin'in üyeliğini üç kez reddetmek gibi bir büyük zül ve utanç ile malul kaldı. Şimdi de, bir ölçüde "laikçi-vesayetçi" bir kurum olarak temayüz etmesinin etkisiyle, hükümetin hışmına uğruyor.

27 Ağustos 2011 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan 651 sayılı KHK ile yepyeni bir TÜBA kuruluyor. KHK bu haliyle uygulanacak olursa, bunun Türkiye'de Bilimler Akademisi'nin sonu demek olacağı muhakkak. Şöyle ki dünyanın her yerinde bilim akademileri, bilim insanları tarafından oluşturulan, hükümetlerden bağımsız kuruluşlardır. Kimin üye olabileceğine sadece ve sadece bilim insanlarının kendileri karar verir. Oysa KHK ile oluşturulmak istenen TÜBA'nın üyelerinin üçte birini Bakanlar Kurulu, üçte birini YÖK, ancak üçte birini akademi üyelerinin kendileri seçecek. Böylelikle TÜBA özerk bir kurum olmaktan çıkıp, yeni bir tür vesayet kurumuna dönüşecek; anlamını ve işlevini tamamen yitirecek. Oysa TÜBA'nın özerk bir kuruluş olarak yaşaması ve amacına hizmet etmesi gerekir.

TÜBA üyelerinden, Sabancı Üniversitesi eski rektörü Prof. Dr. Tosun Terzioğlu şöyle diyor: "TÜBA'nın kuruluşundan bu yana üye seçimlerinde eleştirilecek yanlar zaman zaman ortaya çıktı, bilimsel liyakat dışında ideolojik veya siyasal faktörlerin seçim sonuçlarına etki yaptığı görüldü. Bu gibi durumlar hem akademi içinden hem de dışından ciddi eleştiriler aldı. TÜBA'nın üye seçim sisteminde dokunmadan üye seçimlerinde sadece ve sadece bilimsel liyakate bakılacağı; siyasal, dini, etnik köken, ideolojik nedenlerin rol oynamayacağı, ay-

rica TÜBA'nın her yıl en az belli sayıda aday üyeliği için ele alması gerektiği yasal hükme bağlanabilirdi. Yeni düzenlemeyle TÜBA'nın temel bilimlerde enstitüler kurabilmesi de mümkün hale geliyor. Bu düzenleme tek başına olumlu sayılabilecekse de, bu enstitülerin özerkliğini kaybetmiş bir kuruluşun çatısı altında nasıl işleyeceği kafalarda ciddi soru işaretleri doğuruyor."

TÜBA'nın başka bir üyesi Sabancı Üniversitesi'nden Astrofizik uzmanı Prof. Dr. M. Ali Alpar ilgili bakana gönderdiği mektupta şu uyarıları yapıyor: Bilim insanlarının çalışmalarının değerlendirilmesi sadece sayısal kriterlere dayanmaz. Esas değerlendirme nicelik değil nitelik üzerinden olmalıdır. Bilimsel değerlendirmeleri, siyasiler değil sadece uzman bilim insanları yapabilir. Akademilerin kendi üyelerini seçmeleri bu yüzden olmazsa olmaz koşuldur.

Alpar, yalnız siyasiler değil bilim adamlarınca da iyi anlaşılması gereken şu önemli hatırlatmayı da yapıyor: "İdeolojik yaklaşımlara karşı esas duruş, hiçbir ideolojik, siyasal veya dini liderin yargı ve kararlarının yanılmazlık taşımadığıdır. Bilim, felsefe ve tasavvufu, yöntemleri çok ayrı da olsa, dünyanın zahiri ve batını görünüşünün ayrı olabileceği, 'gerçeği' bulmak için sürekli bir arayış gerekeceği noktalarında benzeşir. Dünya ile ilgili bilgiyi hiçbir otorite, peşinen, kerametle veya bir kitabı yorumlayarak bilemez. Halkın ve halktan en çok oy da almış olsalar, iktidarların da bilgi işlerine ihtiyaçları vardır. Demokrasilerde ihtisas alanlarında bağımsız karar verebilen kamu kurumları bu yüzden önemlidir."

TÜBA bugüne kadarki performansı ile gereken saygınlığı kazanamamış olabilir. Ne var ki, zaafı siyasal müdahalelerle değil, ancak toplumdan ve içinden gelen eleştiriler ile giderilebilir. Umarım TÜBA ile ilgili KHK düzenlemesi, TÜBA üyelerinin görüşleri de alınarak değiştirilir ve kurumun özerkliği korunur. Sayın Cumhurbaşkanı, bu konuda devreye girebilir ve girmelidir. ♦